

Asia: VN/13139/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi omaishoidon tuesta annetun lain ja perhehoitolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunnonantajan organisaatio

Hyvinvointialue

2. Kannatatteko luvussa 3 ehdotettua tavoitetta omaishoidon tuen vähimmäispalkkion korottamisesta?

Kyllä osin

3. Voitte halutessanne esittää huomioita ja perustella kantanne kohtaan 2:

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella on tunnistettu omaishoitajuuden merkitys. Alin tukiluokka on jo valmiiksi korkeampi kuin lakisääteinen alin. Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella v. 2025 alin palkkio on 503,41 euroa. Vuodelle 2026 tulevan indeksikorotuksen myötä kyseinen summa tulee joka tapauksessa nousemaan, mutta ei todennäköisesti esitetyn 530 euron tasolle. Palkkioluokka 2 on vuonna 2025 alueellamme 769,18 euroa. Palkkioluokkien välillä täytyy pysyä selkeä ero omaishoitajuuden sitovuuden kasvaessa.

Omaishoitotilanteessa alimman hoitoluokan nostaminen ei ole se tekijä, joka omaishoitajaksi ryhtymisessä on vaikuttavin tekijä, eikä alimman palkkion turvin esim. jättäydytä pois työelämästä mahdollisen korotuksen jälkeenkään. Valtaosa omaishoitajista on puolisoita, jolloin tausta omaishoitajuudelle on yleensä muu kuin taloudellinen. Etelä-Pohjanmaan alueella noin 70 % hoitajista on yli 65 vuotiailla suunnatuissa alimmassa hoitoluokassa, joten mahdollisella korotuksella on taloudellisia vaikutuksia.

4. Kannatatteko luvussa 3 ehdotettua tavoitetta perhehoitajan taloudellisen aseman tukemisesta?

Kyllä osin

5. Voitte halutessanne esittää huomioita ja perustella kantanne kohtaan 4:

On kannatettavaa kehittää lainsäädäntöä ja perhehoitajien taloudellista asemaa yleisesti siihen suuntaan, että perhehoitajaksi ryhtyminen on mahdollista hoitajaksi soveltuville henkilöille.

6. Kannatatteko omaishoidon tuen palkkion korotuksen kohdistamista omaishoidon tuen vähimmäispalkkion korottamiseen?

Kyllä osin

7. Voitte halutessanne esittää huomioita ja perustella kantanne kohtaan 6:

Mikäli vähimmäispalkkiota korotetaan, on huomioitava, että omaishoitajuuden sitovuuden kasvaessa tukea voidaan maksaa myös korkeammissa maksuluokissa. Alimman ja näiden muiden tukiluokkien euromääräiset erot ovat perusteltuja, joten alimman maksuluokan korotuksella voi olla vaikutusta vastaavasti muihin palkkioluokkatasoihin. Tämä lisää kustannusvaikutuksia.

8. Kannatatteko perhehoitajan korvausoikeuden kohdistamista esityksessä ehdotettuihin tilanteisiin?

En

9. Voitte halutessanne esittää huomioita ja perustella kantanne kohtaan 8:

Ikäihmisten perhehoidon näkökulmasta ehdotus sisältää suuren riskin tulkintaeroille siitä, milloin kyseessä on ennakoimaton perhehoitajasta riippumaton tausta perhehoidon päättymiselle. Jos 3 kk oikeus saada palkkio tulee voimaan, voi se myös hankaloittaa mahdollisen uuden sijoituksen tekemistä kyseisenä aikana palkkion maksun ollessa turvattuna.

Lasten perhehoidon näkökulmasta esitys ei ole kannatettava, koska perhehoitajan taloudellinen asema on turvattuna jo nykykäytännössä kahden kuukauden irtisanomisajalla. Lisäksi hyvinvointialueelle ei kannata lisätä taloudellisia sitoumuksia, jos se pahimmillaan estää ratkaisemaan asiaa lapsen edun mukaisesti. Mikäli lakiuudistus menisi tällaisenaan läpi, edellyttää se hyvinvointialueelle lisärahoitusta. Irtisanomisia tapahtuu jonkin verran.

Perhehoidossa saattaa olla epäkohtia, jotka eivät riitä suoraan purkamiseen, mutta ovat perusteena harkittuun irtisanomiseen. Jo tuolloin on käytössä riittävä kahden kuukauden irtisanomisajan korvaus, joka kattaa perhehoitajan taloudellisen aseman. Lapsi on irtisanomisajan hoidettavana perhehoidossa tai ei, sen ratkaisee hyvinvointialue. Mutta perhehoitajan talous on turvattuna.

Lapsen edun mukaisuutta haastaa pykälän teksti, että pykälää ei sovelleta, jos sijoitetaan irtisanomisaikana uusi lapsi samaan perheeseen. Tämä voi johtaa lapsen edun vastaisiin ratkaisuihin ja haastaa valvonnan toteuttamista, jos hyvinvointialue etsii perheeseen lasta välttääkseen ylimääräisen maksun. Tähän saakka on korostettu päinvastaista: lapselle etsitään sopivaa perhettä ja kotia. Hyvää pykälän tekstissä on se, että tilannetta, jossa perhehoitaja itse irtisanoo sopimuksen, ei esitetä sovellettavaksi.

Perhehoitajasta riippumaton syy on myös tulkinnanvarainen ja tulkinnanvaraisuutta tulisi jättää inhimillisten ja hallinnollisten kulujen välttämiseksi hyvin vähän.

10. Mitä muuta mahdollisesti haluatte lausua esityksestä:

-

Penninkangas Tanja
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue - ikäihmisten palvelualuejohtaja Tarja
Palomäki, perheiden palvelualuejohtaja Satu Mäki-Fossi,
vastuuyksikköjohtaja Mirva Ämmälä, palveluyksikköjohtaja Janne Pajaniemi
ja sosiaali johtaja Tanja Penninkangas